

Aan
RvB, Fred Paling, Titus Livius, Peter Ploegsma, André Timmermans, Jaco
Coster

Datum
15 december 2008
Van
KENNISCENTRUM,

Peter Rijnsburger
T (020) 687 1956
Peter.Rijnsburger@uwv.nl

Cc
Jan Stalman

Ed Berendsen
T (020) 687 1625
Ed.Berendsen@uwv.nl

Onderwerp

KM 08/20 ZW ramingen 2008-III

Puntsgewijze samenvatting van de belangrijkste signalen

- *Door de financiële crisis zijn de economische vooruitzichten verslechterd. Het CPB heeft zijn ramingen voor 2009 en 2010 fors naar beneden bijgesteld. De onzekerheden blijven echter groot. Dit betekent dat we rekening dienen te houden met een verdere verslechtering.*
- *De economische teruggang is vooral van invloed op de WW-ontwikkeling, maar werkt ook door in de ramingen voor het vangnet ZW. Dit geldt in het bijzonder voor de vangnetgroepen zieke werklozen en uitzendkrachten.*
- *De toekenningen en meldingen dalen in 2009 naar verwachting met 5%. Voor 2010 wordt een daling van beide grootheden verwacht van circa 2%.*
- *De uitkeringsdagen en –jaren in 2009 zijn ten opzichte van de vorige raming vrijwel ongewijzigd gebleven. In 2010 wordt een lichte toename verwacht van 2%.*

Inleiding

Ten behoeve van de begrotingscyclus en de fonds- en premienota's wordt periodiek een raming gemaakt van de volumeontwikkeling van de sociale zekerheidswetten. Daarin worden de beleidsuitgangspunten, de macro-economische ontwikkeling van het CPB en de realisaties bij de verschillende wetten verwerkt. De beleidsuitgangspunten worden in overleg tussen SZW en UWV vastgesteld. Bij het opstellen van de ramingen zijn de realisaties tot en met oktober 2008 verwerkt. De macro-economische uitgangspunten zijn gebaseerd op de decemberramingen van het CPB.

De opbouw van dit memo is als volgt. In de hoofdtekst worden de ramingen per vangnetgroep besproken. Voor de opbouw van de prognoses wordt een vaste procedure gehanteerd. Allereerst worden één of meerdere uitgangspunten per vangnetgroep geformuleerd. Hierbij is gebruik gemaakt van CBS- en CPB-cijfers over demografische en conjuncturele ontwikkelingen en informatie met betrekking tot WW- en WAO/WIA-ontwikkelingen die van invloed zijn op de vangnetgroepen. Vervolgens worden deze uitgangspunten vertaald in een prognose per vangnetgroep. Hierbij worden de volgende vangnetgroepen onderscheiden: zieke werklozen, uitzendkrachten, overige flexwerkers, ziekte als gevolg van zwangerschap, zwangerschapsverlof (wazo), herintredende wao'ers, vrijwillig verzekerden en overige groepen, waaronder orgaandonoren. In bijlage A wordt het economische beeld geschetst. Ter illustratie van de onzekerheden in verband met de economische ontwikkeling wordt in deze bijlage kort ingegaan op een CPB-scenario waarin sprake is van een verdere verslechtering van de economische situatie.

Uitgangspunten bij de ramingen

De uitgangspunten voor de ontwikkeling van de toekenningen, meldingen en uitkeringsdagen zijn hieronder weergegeven. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de vorige raming (augustus 2008) hebben betrekking op de tegenvallende economische ontwikkeling voor 2009 en 2010.

- De invoering van de doorbetaling WW gedurende de eerste 13 weken van de ziekteperiode (dbz) per 1 mei 2007 leidt tot een afname van het aantal toekenningen en uitkeringsdagen bij de groep zieke WW'ers. Dit effect is verwerkt in de volumeraming voor deze vangnetgroep. Hierbij is verondersteld dat het aantal meldingen niet door dbz wordt beïnvloed.
- In navolging van de vorige ramingen is voor de raming van de toekenningen in dit kennismemo gebruik gemaakt van tellingen die uitsluitend betrekking hebben op toegekende betalingen. Door uit te gaan van toekenningen wordt aansluiting gevonden bij de toekenningen in 2005 die volgens dezelfde definitie zijn geteld. Voor de meldingen, bestaande uit toekenningen en herstelmeldingen voor ingang uitkering (de zogenaamde hviu's) is verondersteld dat zij grotendeels dezelfde ontwikkeling vertonen als de toekenningen.
- Voor de zieke werklozen is indirect rekening gehouden met de verwachte ontwikkelingen in de WW en WAO/WIA. Deze zijn opgenomen in de notities WW Raming 2008-III (december 2008) en AO Raming 2008-III (december 2008) van het Kenniscentrum.
- Demografische ontwikkelingen zijn meegenomen bij de wazo en ziekte tengevolge van zwangerschap. Verder is rekening gehouden met de werkgelegenheidsontwikkeling en de ontwikkeling van de arbeidsparticipatie van vrouwen.
- Met ingang van 2009 wordt voor zieke uitzendkrachten het ziekengeld ook uitbetaald op zaterdag en zondag als er sprake is van een dienstverband waarbij ook op deze dagen wordt gewerkt. Het gevolg hiervan is dat het uitkeringsbedrag en de uitkeringsdagen bij de uitzendkrachten zullen stijgen met naar schatting 1,6% op jaarbasis. Uitgaande van de beoogde invoering per 1 april 2009 leidt dit tot een extra toename van 1% van de uitkeringsdagen. Dit effect is niet meegenomen in de raming.
- Met ingang van 1 juli 2008 kunnen vrouwen die als zelfstandige werkzaam zijn een beroep doen op de wazo. Dit leidt tot een extra toename van de toekenningen, meldingen en uitkeringsdagen. Het structurele effect van dit wetsvoorstel is geraamd op 7.000 meldingen en 6.650 toekenningen. Uitgedrukt in procenten van de totale instroom en dagen voor alle vangnetgroepen komt dit neer op circa 0,6% in 2008 en 1,2 tot 1,5% in 2009 en 2010. Dit effect is niet meegenomen in de raming.
- Bij de raming van de uitkeringsdagen is zoveel mogelijk uitgegaan van een vergelijkbare ontwikkeling als bij de toekenningen. Dit betekent dat de gemiddelde uitkeringsduur constant wordt gehouden in de raming.
- Voor de middellange termijn is voor de ontwikkeling van de toekenningen en uitkeringsdagen als rekenregel een stabilisatie vanaf 2011 ingezet.

Realisaties januari-oktober 2008

De realisaties van de toekenningen in de periode januari-oktober 2008 liggen op totaalniveau bijna 4% lager dan dezelfde periode in 2007. Dit is in lijn met de geraamde ontwikkeling in het vorige kennismemo (KM 08/06, augustus 2008). De uitkeringsdagen liggen in de eerste tien maanden van 2008 ongeveer 6% lager dan in 2007. Dit is een iets grotere daling dan in augustus was verwacht (3,3%). Deze daling is voor een belangrijk deel te verklaren door een sterkere afname bij de groepen zieke in verband met zwangerschap en zieke werklozen. Op de ontwikkeling per vangnetgroep komen we terug bij de bespreking van de ramingen in paragraaf 2.

Ramingen

De ramingen zijn hieronder zowel op totaalniveau als per vangnetgroep weergegeven. De toekenningen, meldingen, uitkeringsdagen en uitkeringsjaren op totaalniveau staan in tabel 1 voor de periode 2007-2014. De ramingen van de toekenningen en uitkeringsdagen voor 2008-2010 per vangnetgroep staan in tabellen 2 en 3. Tabel 4 bevat uitkeringsjaren per vangnetgroep. De uitkeringsjaren zijn berekend door de uitkeringsdagen te delen door 260.

1. Prognoses vangnet ZW op totaalniveau

Bij de prognose van het aantal toekenningen, meldingen en uitkeringsdagen is uitgegaan van de realisaties tot en met oktober 2008.

Op grond van de realisaties tot en met oktober 2008 zijn de ramingen voor de toekenningen en meldingen naar beneden bijgesteld. Het niveau van de toekenningen komt als gevolg hiervan in 2008 ruim 3.000 lager uit dan in de vorige raming. De volumeontwikkeling laat in 2009 en 2010 een verdere afname zien, grotendeels door een daling bij de uitzendkrachten. Het verwachte aantal uitkeringsdagen ligt ten opzichte van de vorige raming in 2008 ongeveer 2% lager en in 2009 0,3% lager. In 2010 neemt het aantal dagen weer toe, voornamelijk vanwege de toename van het aantal zieke werklozen.

Voor 2012 en 2013 is uitgegaan van een stabilisatie van de toekenningen en dagen op het niveau van 2011.

Tabel 1. Toekenningen, uitkeringsdagen en uitkeringsjaren ZW, inclusief dbz en meldingen, 2007-2013, aantallen x 1000

	2007	2008	2009	2010	2011	2012- 2013
Raming 2008-III						
Toekenningen	468,0	451,8	429,2	419,0	420,4	420,4
Uitkeringsdagen	33.646	31.834	31.938	32.606	32.956	32.956
Uitkeringsjaren	129,4	122,4	122,8	125,4	126,8	126,8
Meldingen excl. Dbz	621,5	603,5	570,0	559,0	562,7	562,7
Mutaties (%)						
Toekenningen		-3,5	-5,0	-2,4	0,3	0,0
Uitkeringsdagen		-5,4	0,3	2,1	1,1	0,0
Uitkeringsjaren		-5,4	0,3	2,1	1,1	0,0
Meldingen excl. Dbz		-2,9	-5,5	-1,9	0,7	0,0
Raming 2008-II						
Toekenningen	468,0	455,0	455,1	455,7	456,0	456,3
Uitkeringsdagen	33.667	32.551	32.731	32.845	32.903	32.962
Uitkeringsjaren	129,5	124,8	125,5	126,3	126,6	126,8
Meldingen excl. Dbz	621,5	614,7	614,2	614,8	615,3	615,9

2. Prognose toekenningen en uitkeringsdagen ZW per vangnetgroep

De toekenningen per vangnetgroep voor de periode 2007-2010 staan in tabel 2, de uitkeringsdagen in tabel 3. In tabel 4 zijn de uitkeringsjaren opgenomen. Het effect van dbz is in de ramingen verwerkt. Hieronder volgt per vangnetgroep een toelichting op de prognoses.

Uitzendkrachten en overige flexwerkers

In de eerste tien maanden van 2008 is het aantal toekenningen van uitzendkrachten met 5% gedaald ten opzichte van dezelfde periode in 2007. In het derde kwartaal van 2008 bedraagt de afname 10%. Deze afname weerspiegelt de teruglopende werkgelegenheid in de uitzendbranche in 2008 die zich naar verwachting verder zal doorzetten in 2009 en 2010, uitgaande van een krimpende economie in 2009 en slechts een licht herstel in 2010. In 2009 houden wij rekening met een daling van de toekenningen met 15%. In 2010 wordt een afname van 10% verwacht.

Voor de overige flexwerkers is in de maanden januari-oktober sprake geweest van een forse toename van het aantal toekenningen ten opzichte van 2007. In hoeverre deze stijging wordt veroorzaakt door de groeiende werkgelegenheid of een hogere toekenningsfrequentie (of beide) is moeilijk vast te stellen, omdat nog onvoldoende inzicht bestaat in de omvang van de populatie overige flexwerkers. Het is dus onzeker wat de invloed van de economische ontwikkeling is op de groep overige flexwerkers. In de raming voor 2009 en 2010 is uitgegaan van een stabilisatie van het aantal toekenningen ten opzichte van 2008. Wanneer begin 2009 realisatiecijfers beschikbaar komen zal worden bekeken of deze raming dient te worden bijgesteld.

Omdat de uitkeringsdagen van uitzendkrachten in de periode januari-oktober 2008 opnieuw sterk zijn toegenomen (met ruim 7%), terwijl de toekenningen licht teruglopen, volgt hieruit dat de gemiddelde uitkeringsduur moet zijn gestegen. Voor geheel 2008 is uitgegaan van een toename van de uitkeringsdagen met 5%. Als gevolg van de verslechterende conjunctuur en de verwachte daling bij de toekenningen wordt in 2009 ook voor de dagen een afname geraamd (bij een constant veronderstelde gemiddelde uitkeringsduur). Deze afname zal echter minder groot zijn dan bij de toekenningen, omdat het effect van de lagere instroom pas in de loop van 2009 doorwerkt in de dagen. Voor 2009 wordt een daling van 5% aangehouden en voor 2010 een daling van 10%.

De ontwikkeling van de uitkeringsdagen bij de overige flexwerkers komt in 2008 hoger uit dan in de raming van augustus was verwacht. Dit kan het gevolg zijn van zowel de hogere instroom als een langere gemiddelde ziekteduur. Het is onzeker wat de gevolgen van de tegenvallende economische ontwikkeling voor deze groep zijn. Evenals bij de toekenningen is uitgegaan van een stabilisatie van de uitkeringsdagen in 2009 en 2010 ten opzichte van 2008.

Wazo en ziekte als gevolg van zwangerschap

Het aantal geboorten vertoont sinds enkele jaren een daling die zich echter in 2008 niet verder heeft doorgezet¹. In deze periode is er sprake van een stijging met ongeveer 2%. Ook de toekenningen wazo zijn in 2008 gestegen. Het is onzeker of er sprake is van een omslag in het aantal geboorten. Voorzichtigheidshalve gaan wij na 2009 uit van een stabilisatie. Dit betekent dat het aantal wazo toekenningen in 2008 en 2009 licht toeneemt en vanaf 2010 stabiliseert op het niveau van 2009. Hierbij is verondersteld dat de arbeidsparticipatie van vrouwen jonger dan 40 jaar licht stijgt. Voor de uitkeringsdagen wordt uitgegaan van een

¹ CBS, Statline, Bevolking en bevolkingsontwikkeling per maand, kwartaal, jaar (tot en met oktober 2008)

vergelijkbare ontwikkeling als bij de toekenningen, mede op basis van een toename van de dagen in de periode januari-oktober 2008 ten opzichte van 2007.

Bij ziekte als gevolg van zwangerschap is het aantal toekenningen in 2008 gedaald ten opzichte van 2007. Het is onzeker of er sprake is van een omslag of van een eenmalige afname. Op basis van de recente cijfers houden wij rekening met een daling in 2008 en een stabilisatie in 2009 en 2010. Voor de uitkeringsdagen wordt uitgegaan van dezelfde ontwikkeling als bij de toekenningen.

Zieke werklozen

De ontwikkeling van de vangnetgroep zieke werklozen is gerelateerd aan de ontwikkeling van het gemiddelde lopende bestand WW. Uitgaande van de meest recente CPB-ramingen² van de economische groei, werkloze beroepsbevolking en, loonontwikkeling heeft UWV een prognose vervaardigd van zowel de instroom, uitstroom als het lopende bestand WW. Op basis van de UWV-prognoses voor de WW is de raming voor de zieke werklozen verkregen. Naast de conjuncturele invloed is er ook sprake van de invoering van dbz per 1 mei 2007. Dit leidt tot een extra afname van de toekenningen en uitkeringsdagen in zowel 2007 als 2008.

Op basis van de realisaties tot en met oktober 2008 stellen we vast dat het aantal toekenningen voor geheel 2008 hoger uitkomt dan in de augustusraming was verwacht. Dit is grotendeels te verklaren door een onderschatting van het aandeel werklozen dat 13 weken ziek is. In de vorige ramingen is uitgegaan van een aandeel van 27% dat de 13 weken grens haalt. Uit nadere analyses van de uitstroom blijkt dat dit aandeel in de buurt ligt van 35 tot 40%. De raming van de toekenningen komt naar verwachting uit op ruim 21.000. Voor 2009 en 2010 wordt een stijging verwacht van 10 respectievelijk 20% als gevolg van de toenemende WW-instroom en het aantal lopende WW-uitkeringen.

De uitkeringsdagen zijn in de eerste tien maanden van 2008 sterker gedaald dan was geraamd. Dit lijkt in tegenspraak te zijn met het mogelijk hogere aantal werklozen dat de 13 weken grens haalt. Dit kan deels het gevolg zijn van een lagere gemiddelde uitkeringsduur. Voor dit verschil in ontwikkeling is echter nog geen sluitende verklaring te geven. De geraamde afname van de uitkeringsdagen bij zieke werklozen in 2008 bedraagt 25%. Voor 2009 is uitgegaan van een lichte toename van de uitkeringsdagen die overeenkomt met de ontwikkeling van de uitkeringsjaren WW. Hierbij is verondersteld dat de stijging van de WW-instroom in 2009 pas in de loop van het jaar zichtbaar wordt in de uitkeringsdagen. In 2010 treedt naar verwachting een sterke stijging op die overeenkomt met de stijging van de toekenningen en uitkeringsjaren WW.

Herintredende wao'ers

Het aantal toekenningen ligt in de eerste tien maanden van 2008 hoger dan in dezelfde periode van 2007. Voor 2008 is de raming van augustus neerwaarts bijgesteld tot een toename van 4%. Bij de uitkeringsdagen is er juist sprake van lichte daling, ondanks de aSB-operatie en een grotere populatie herintredende wao'ers die bij ziekte gebruik kan maken van het vangnet. Voor 2009 en 2010 wordt een stabilisatie ten opzichte van 2008 aangehouden.

Overige vangnetgroepen

De resterende vangnetgroepen zijn relatief klein. Het aantal niet in te delen vangnetters is met ingang van 2007 gedaald. Om die reden is de groep Overige, waar de niet in te delen vangnetters het grootste aandeel hebben, in omvang afgenomen. In de eerste tien maanden van 2008 zet deze daling verder door. Voor geheel 2008 wordt voor de groep Overige een daling verwacht en voor 2009 een stabilisatie van de toekenningen en uitkeringsdagen. Bij

² CPB, Decemberraming 2008: Zwaar weer op komst, Memorandum, december 2008

de vrijwillig verzekerden wordt voor 2008 en 2009 een toename verwacht van de toekenningen en uitkeringsdagen, gebaseerd op de stijging in 2007 en de realisaties in de periode januari-oktober 2008. In 2010 wordt een stabilisatie verwacht van zowel de toekenningen als de dagen.

Tabel 2 Toekenningen per vangnetgroep, 2007-2010 (x 1000)

	Aantal toekenningen (x 1000)				Percentages		
	2007	2008 raming	2009 raming	2010 raming	2008 tov 2007	2009 tov 2008 raming	2010 tov 2009 raming
Zwangere vrouwen^{a)}	64,9	63,0	63,0	63,0	-2,9	0,0	0,0
Uitzendkrachten	184,8	174,1	148,0	133,2	-5,8	-15,0	-10,0
Overige flexwerkers	25,8	30,5	30,5	30,5	17,9	0,0	0,0
Zieke werklozen	33,0	21,1	23,2	27,8	-36,2	10,0	20,0
Herintredende wao'ers	26,4	27,4	27,4	27,4	4,0	0,0	0,0
Vrijwillige verzek.	5,1	5,8	6,0	6,0	14,2	2,0	2,0
Overige	0,6	0,3	0,3	0,3	-48,1	0,0	0,0
Totaal excl. Wazo	340,6	322,2	298,3	288,1	-5,4	-7,4	-2,4
Wazo	127,4	129,6	130,9	130,9	1,7	1,0	0,0
Totaal incl. Wazo	468,0	451,8	429,2	419,0	-3,5	-5,0	-2,4

a) Ziekte als gevolg van zwangerschap

Tabel 3 Uitkeringsdagen per vangnetgroep, 2007-2010 (x 1000)

	Aantal uitkeringsdagen (x 1000)				Percentages		
	2007	2008 raming	2009 raming	2010 raming	2008 tov 2007	2009 tov 2008 raming	2010 tov 2009 raming
Zwangere vrouwen	3.624,1	3.262,0	3.262,0	3.262,0	-10,0	0,0	0,0
Uitzendkrachten	4.500,3	4.729,5	4.493,0	4.043,7	5,1	-5,0	-10,0
Overige flexwerkers	5.356,7	5.730,3	5.730,3	5.730,3	7,0	0,0	0,0
Zieke werklozen	7.548,1	5.654,8	5.881,0	6.998,4	-25,1	4,0	19,0
Herintredende wao'ers	1.418,9	1.350,3	1.350,3	1.350,3	-4,8	0,0	0,0
Vrijwillige verzek.	346,7	356,2	363,4	363,4	2,8	2,0	0,0
Overige	83,2	29,8	33,3	33,3	-64,1	0,0	0,0
Totaal excl. Wazo	22.877,9	21.113,0	21.109,8	21.777,9	-7,7	0,0	3,2
Wazo	10.768,6	10.721,2	10.828,4	10.828,4	-0,4	1,0	0,0
Totaal incl. Wazo	33.646,5	31.834,2	31.938,2	32.606,3	-5,4	0,3	2,1

Tabel 4 Uitkeringsjaren per vangnetgroep, 2007-2010 (x 1000)

	Aantal uitkeringsjaren (x 1000)				Percentages		
	2007	2008 raming	2009 raming	2010 raming	2008 tov 2007	2009 tov 2008 raming	2010 tov 2009 raming
Zwangere vrouwen	13,9	12,5	12,5	12,5	-10,0	0,0	0,0
Uitzendkrachten	17,3	18,2	17,3	15,6	5,1	-5,0	-10,0
Overige flexwerkers	20,6	22,0	22,0	22,0	7,0	0,0	0,0
Zieke werklozen	29,0	21,7	22,6	26,9	-25,1	4,0	19,0
Herintredende ao'ers	5,5	5,2	5,2	5,2	-4,8	0,0	0,0
Vrijwillige verzek.	1,3	1,4	1,4	1,4	2,8	2,0	0,0
Overige	0,3	0,1	0,1	0,1	-64,1	0,0	0,0
Totaal excl. Wazo	88,0	81,2	81,2	83,8	-7,7	0,0	3,2
Wazo	41,5	41,2	41,6	41,6	-0,4	1,0	0,0
Totaal incl. Wazo	129,5	122,4	122,8	125,4	-5,4	0,3	2,1

Bijlage A: Economische beeld en de populatie verzekerden

Het economische beeld

De prognoses van de volumina zijn mede gebaseerd op de economische ontwikkeling. De economische ontwikkeling beïnvloedt de verzekerde populatie en de ontwikkeling van de werkloosheid. De belangrijkste economische grootheden die de grondslag vormen voor de verschillende basisprojecties zijn opgenomen in tabel A.1.

Met nadruk wijzen we erop dat de prognose voor 2011-2013 geen echte prognose is. De gebruikte macro economische grootheden zijn middellange termijn gemiddelden. De nieuwe prognoses voor 2009 en 2010 zijn afkomstig uit het CPB memorandum van december 2008³.

Tabel A.1 Uitgangspunten economische ontwikkeling voor de periode 2007 – 2013 (jaarlijkse groei in procenten)

Grootheden	2007	2008		2009		2010	2011-2013
		<i>vorige</i>	Nieuw	<i>vorige</i>	nieuw		
Bruto binnenlands product	3,5	2,3	2,25	1,25	-0,75	1,0	1,75
Inflatie	1,6	2,8	2,5	3,7	1,5	1,0	
Loonsom, marktsector	3,4	4,2	4,25	4,2	3,75	2,5	2,5
Werkgelegenheid (arbeidsjaren)	2,6	1,7	1,5	0,1	-0,75	-3,0	
Werkgelegenheid (personen)	2,6	2,0	2,0	0,5	0,0	-2,0	
Werkloze beroepsbevolking (x1000)	344	320	300	342	350	495	1)

Bron: CPB, december 2008. De CPB ramingen lopen tot en met 2010. Voor de loonsom is in de periode 2011-2013 uitgegaan van een vergelijkbare ontwikkeling als in 2010.

1) De werkloosheid is constant verondersteld op 6,5% van de beroepsbevolking.

Conjunctuur in 2009-2010

Het CPB verwacht dat de Nederlandse economie in 2009 krimpt met 0,75%. Een dergelijke daling is sinds het begin van de jaren tachtig niet meer voorgekomen. Het is vooral de exportsector die de gevolgen ondervindt van de internationale economische tegenspoed. Het CPB gaat voor 2009 uit van een afname van de wereldhandel, die leidt tot een krimpende Nederlandse export. Ook de investeringen nemen af als gevolg van hogere rentes voor leningen en aangescherpte kredietvoorwaarden. Door een forse daling van de olieprijs neemt de inflatie af, waardoor de loonontwikkeling naar verwachting gematigd blijft. Hoewel de gemiddelde koopkracht in 2009 licht stijgt, zullen de consumptieve bestedingen niet toenemen omdat de koopkrachtwinst teniet wordt gedaan door vermogensverliezen. In 2010 verwacht het CPB geen verdere vermogensverliezen zodat, in combinatie met een lichte inkomensverbetering, de consumptie van huishoudens weer zal stijgen. In combinatie met een herstel van de wereldhandel zal de Nederlandse economie zich in 2010 licht herstellen en uitkomen op een bescheiden groei (1%).

De werkgelegenheid (arbeidsjaren) in de marktsector groeit in 2008 naar verwachting minder sterk dan in 2007 (1,7% ten opzichte van 2,6%) en zal in 2009 en 2010 dalen. Ook het aantal werkende personen zal, na een stabilisatie komend jaar, in 2010 afnemen. De werkloosheid bereikt in 2009 een omslagpunt en stijgt harder dan in de vorige CPB-raming. Voor 2010 wordt een zeer forse toename verwacht (zie tabel A.1). Omdat de werkgelegenheid terugloopt in 2010 betekent dit dat het werkloosheidspercentage sterk oploopt van 4,5% in 2009 tot 6,5% in 2010.

³ CPB, Decemberraming 2008: Zwaar weer op komst, 8 december 2008

Conclusie: Het CPB heeft de groeiverwachtingen naar beneden bijgesteld ten opzichte van de vorige prognose. Voor 2009 wordt zelfs een krimpende economie verwacht. De economische vooruitzichten voor Nederland zijn in 2009 en 2010 duidelijk verslechterd. Door de turbulenties op de financiële markten, de wereldhandel en de schommelende olieprijs zijn de onzekerheden groter dan ooit.

Scenario: een verdere daling van de wereldhandel

De economische vooruitzichten zijn momenteel erg onzeker. De huidige crisis lijkt ernstiger te worden dan eerdere recessies uit de afgelopen 30 jaar. Het is daarom de vraag of de modellen die gebruikt worden voor de ramingen van de economische ontwikkeling wel voldoende rekening houden met de veranderingen in de economie. Het CPB heeft daarom een paar varianten opgenomen: een variant met een verder dalende groei van de wereldhandel, een variant met een hogere olieprijs en een variant met meer consumptie door de huishoudens. Voor Nederland werkt vooral een lager groei van de wereldhandel negatief uit op de economische ontwikkeling. We zullen daarom kort aangeven wat een dergelijk scenario voor consequenties heeft voor de ontwikkeling van het vangnet ZW.

Tabel 5 Uitgangspunten economische ontwikkeling

Grootheden	2008		2009		2010	
	basis	basis	<i>scenario</i>	basis	<i>scenario</i>	
Bruto binnenlands product (%)	2,25	-0,75	-1,75	1,0	-0,2	
Inflatie (%)	2,5	1,5	1,4	1,0	1,1	
Loonsom, marktsector (%)	4,25	3,75	3,35	2,25	2,0	
Werkgelegenheid (arbeidsjaren, %)	1,5	-0,75	-0,85	-3,0	-4,0	
Werkloze beroepsbevolking (x1000)	300	350	358	495	564	

In tabel 5 zijn de belangrijkste economische grootheden voor de basisprognose en de scenario "lagere groei wereldhandel" opgenomen.

In het scenario leidt het verder inzakken van de wereldhandel tot een tot een extra daling van de economische groei in 2009 (-1%-punt) en in 2010 (-1,25-punt). Als gevolg daarvan neemt de werkloze beroepsbevolking verder toe. De loonsom zal onder invloed daarvan wat achterblijven. De gevolgen van dit scenario voor de ontwikkeling van het vangnet ZW werken vooral door bij de uitzendkrachten, zieke werklozen en de overige flexwerkers. Voor de zieke werklozen dient in dit scenario rekening te worden gehouden met een verdere toename. Voor de beide andere groepen is er juist sprake van een afname van de werkgelegenheid, die leidt tot zowel minder instroom als uitkeringsdagen en -jaren ZW.

Overzicht KENNISMEMO'S

2005

05/01 Eigen risicodragers WAO/WIA
05/02 RWI rapport "de weg terug: van arbeidsongeschiktheid naar werk"
05/03 Reintegratiemarkt en UWV in vogelvlucht
05/04 Doorstroom van WW naar WWB per regio
05/05 Stelselherzieningen in WW sinds 2003 [artikel in W&I]
05/06 WW kwartaalramingen 2005 IV
05/07 AO Kwartaalramingen 2005 IV

2006

06/01 ZW Kwartaalramingen 2005 IV
06/02 Werkloosheid in de regio Haaglanden
06/03 Ontwikkelingen bij WAJONG
06/04 Vraaggericht re-integreren en arbeidsmarktprognoses [artikel in W&I]
06/05 Startnotitie WAJONG
06/06 WW Kwartaalramingen 2006 I
06/07 AO Kwartaalramingen 2006 I
06/08 Dossierstudie WIA 80-100
06/09 WIA Kwartaalramingen 2006 I
06/10 ZW Kwartaalramingen 2006 I

06/11 Vaststelling en evaluatie van effectiviteit van re-integratiemaatregelen voor WW cliënten
06/12 Eerste verkenningen WIA
06/13 Steekproeftrekking onderzoek zittend bestand WW
06/14 Uitstroomkansen in WIA
06/15 Klantontwikkelingen UWV
06/16 Herbeoordeling van werkende WAO'ers
06/17 Re-integratie na herbeoordeling [artikel in het blad **re-integratie**]
06/18 Instroom in WW na ontslag van werknemers met Wiw- of ID-baan
06/19 WW Kwartaalramingen 2006 II
06/20 AO Kwartaalramingen 2006 II

06/21 ZW Kwartaalramingen 2006 II
06/22 De oudere werknemer [artikel W&I]
06/23 Klachten; stand van zaken en benchmark met andere publieke instellingen
06/24 Witte fraude bij jongeren
06/25 Langdurige werkloosheid [artikel in W&I]
06/26 Duurzaamheid plaatsingen [artikel in W&I]
06/27 Startnotitie vangnet ZW
06/28 Zittend Bestand WW: Indicaties voor re-integratiekansen en handavingsrisico's
06/29 Ontwikkelingen bij gemeenten na invoering van de WWB
06/30 Een jaar WIA; de balans [artikel in ESB]

2007

07/01 Doorstroom van WW naar bijstand (WWB), 2003-2010
07/02 Indicatieve quick scan participatiepotentieel UWV klanten
07/03 Tussenrapportage dossieronderzoek Wajong
07/04 WIA monitor WGA; eerste meting
07/05 Geactualiseerde raming re-integratiepotentieel UWV klanten
07/06 Voorjaarsraming WW
07/07 Voorjaarsraming AO
07/08 Voorjaarsraming ZW
07/09 De groep 35-min in kaart gebracht
07/10 Over slaagpercentages en re-integratiedoelstellingen; schattingen en overwegingen

07/11 WIA monitor vangnet; eerste meting
07/12 Stand van zaken onderzoek Zittend Bestand WW
07/13 Zie 08/02
07/14 ZW Raming 2007-II
07/15 AO Raming 2007-II
07/16 WW Raming 2007-II
07/17 Effectiviteit re-integratie AG cliënten
07/18 Samenvatting dossieronderzoek Wajong
07/19 Raming ZW 2007-III

07/20 Klachten WIA klanten
07/21 Raming AO 2007-III
07/22 Raming WW 2007-III

2008

08/01 Vangnet werkprogramma
08/02 Resultaten onderzoek zittend bestand WW
08/03 Overzicht beroepen WW'ers versus vacatures
08/04 Geactualiseerde raming re-integratiepotentieel voorjaar 2008
08/05 Raming AO 2008-I
08/06 Raming ZW 2008-I
08/07 Raming WW 2008-I
08/08 Kwantitatieve overwegingen bij de nieuwe Wajong
08/09a Model klantgerichtheid UWV
08/09b Model klantgerichtheid UWV, detailanalyse

08/10 Raming AO 2008-II
08/11 Raming ZW 2008-II
08/12 Raming WW 2008-II
08/13 Doorstroom van WW naar WWB 2006-200
08/14 Werkprogramma Pilot Voorspellers voor Werkhervatting
08/15 Ontwikkeling werkaanbod 2009 bij tegenvallende economische ontwikkeling, versie II
08/16 Arbeidsparticipatie, een onderzoek naar Europese systemen en praktijken
08/17 Zachte factoren en werkhervatting
08/18 Aan het werk met functionele beperkingen
08/19 Wie zijn de Overige Flexwerkers en hoe gaan zij om met het risico op ziekteverzuim